

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО
Кафедра кримінальної юстиції**

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК**

**ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ІЗ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**«ПРАВОВІ ОСНОВИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ»**

(відповідно до вимог ECTS)

Харків — 2021

1. ВСТУП

Мета навчальної дисципліни – формування системи знань щодо сутності та правової природи оперативно-розшукової діяльності як окремого напрямку правоохоронної діяльності, її місця та функціонального призначення у державному механізмі протидії злочинності, підстав та порядку здійснення розвідувальної, контррозвідувальної, оперативно-перевірочної діяльності та пошуку безвісно зниклих осіб, правового регулювання порядку здійснення оперативно-розшукових заходів, використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності в кримінальному провадженні.

Завдання:

- надання теоретичних і прикладних знань щодо правових основ оперативно-розшукової діяльності, порядку проведення оперативно-розшукових заходів, гарантій прав і свобод людини під час проведення оперативно-розшукової діяльності;
- розвиток навичок і умінь узагальнення практики Європейського суду з прав людини, виокремлення правової позиції та застосування її при оцінці законності здійснення оперативно-розшукових заходів, використанні їх результатів;
- визначення загального алгоритму організації проведення оперативно-розшукових заходів та особливостей використання їх результатів у кримінальному провадженні;
- оцінка впливу Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток нормативного регулювання та правозастосування в Україні щодо здійснення оперативно-розшукової діяльності та використання її матеріалів;
- надання знань щодо форм використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності та здійснення оцінки дотримання законності під час її проведення;
- визначення доктринальних підходів до вирішення проблемних питань

під час оперативно-розшукової діяльності, формування навичок виявлення прогалин та колізій правового регулювання оперативно-розшукової діяльності, обґрунтування пропозицій щодо їх усунення.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВОВІ ОСНОВИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Модуль 1. Загальна характеристика оперативно-розшукової діяльності як специфічного виду державно-правової діяльності.

Проблеми гармонізації правових основ оперативно-розшукової діяльності в Україні з міжнародно-правовими стандартами щодо особливих (спеціальних) методів розслідування. Імплементация міжнародно-правових стандартів щодо особливих (спеціальних) методів розслідування у законодавство України. Практика Європейського суду з прав людини щодо особливих (спеціальних) методів розслідування та її значення для вдосконалення нормативно-правового регулювання оперативно-розшукової діяльності. Особливості застосування у національній правозастосовній практиці правових позицій ЄСПЛ щодо особливих (спеціальних) методів розслідування.

Негласне отримання інформації за законодавством зарубіжних країн. Негласне отримання інформації у країнах англосаксонської правової сім'ї. Негласне отримання інформації у країнах континентальної правової сім'ї.

Генезис та сучасний стан правового регулювання оперативно-розшукової діяльності в Україні.

Поняття, сутність та завдання оперативно-розшукової діяльності. Сутність оперативно-розшукової діяльності як специфічного виду державно-правової діяльності. Завдання оперативно-розшукової діяльності. Розвідувальна діяльність. Контррозвідувальна діяльність. Оперативно-перевірочна діяльність. Діяльність по розшуку безвісно відсутніх осіб. Оперативно-розшукова діяльність у сфері протидії злочинності та її межі: попередження, своєчасне

виявлення і припинення кримінальних правопорушень та викриття причин і умов, які сприяють вчиненню кримінальних правопорушень, профілактика правопорушень; розшук осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду або ухиляються від відбування кримінального покарання; забезпечення безпеки суб'єктів кримінального судочинства, співробітників розвідувальних органів, осіб, які конфіденційно співробітничать з розвідувальними органами України, членів їх сімей та близьких родичів. Співвідношення оперативно-розшукової діяльності з кримінальною процесуальною діяльністю.

Метод правового регулювання оперативно-розшукової діяльності.

Загальна характеристика правових основ оперативно-розшукової діяльності та їх класифікація. Конституційно-правові, міжнародно-правові основи оперативно-розшукової діяльності в Україні. Інші законодавчі акти, які становлять правову основу оперативно-розшукової діяльності.

Принципи оперативно-розшукової діяльності. Нормативні принципи оперативно-розшукової діяльності: Принцип верховенства права. Принцип законності. Гарантії законності під час здійснення оперативно-розшукової діяльності: заведення оперативно-розшукової справи в кожному випадку наявності підстав для проведення оперативно-розшукової діяльності. Відомчий контроль, прокурорський нагляд та судовий контроль при здійсненні оперативно-розшукової діяльності. Принцип дотримання прав і свобод людини. Доктринальні принципи оперативно-розшукової діяльності: Принцип публічності. Принцип єдності гласних і негласних заходів оперативно-розшукової діяльності, а також комплексно-системного їх використання. Принцип конспірації. Принцип оперативності.

Підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, їх права і обов'язки. Загальна характеристика прав і обов'язків оперативних підрозділів Національної поліції - підрозділів кримінальної та спеціальної поліції; Державного бюро розслідувань – оперативних, оперативно-технічних, внутрішнього контролю, забезпечення особистої безпеки; Служби безпеки

України - контррозвідки, військової контррозвідки, захисту національної державності, підрозділу контррозвідувального захисту інтересів держави у сфері інформаційної безпеки, оперативно-технічних, внутрішньої безпеки, оперативного документування, боротьби з тероризмом і захисту учасників кримінального судочинства та працівників правоохоронних органів; Служби зовнішньої розвідки України – підрозділів агентурної розвідки, оперативно-технічних, власної безпеки; Державної прикордонної служби України - розвідувального органу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону (агентурної розвідки, оперативно-технічним, власної безпеки), підрозділу забезпечення внутрішньої безпеки та власної безпеки, оперативного документування, оперативно-розшуковими та оперативно-технічними; управління державної охорони - підрозділів оперативного забезпечення охорони виключно з метою забезпечення безпеки осіб та об'єктів, щодо яких здійснюється державна охорона; органів доходів і зборів – оперативних підрозділів податкової міліції та підрозділів, які ведуть боротьбу з контрабандою; органів і установ виконання покарань та слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України; розвідувального органу Міністерства оборони України - оперативних, оперативно-технічних, власної безпеки; Національного антикорупційного бюро України - детективів, оперативно-технічних та підрозділів внутрішнього контролю; Бюро економічної безпеки України – підрозділів детективів, оперативно-технічних підрозділів.

Фактичні передумови, правові засади і напрями взаємодії органів і підрозділів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, між собою та з іншими правоохоронними органами.

Модуль 2. Поняття та види оперативно-розшукових заходів, їх загальна характеристика.

Оперативно-розшукові заходи. Їх види та класифікація. Разові та триваючі оперативно-розшукові заходи. Гласні та негласні оперативно-

розшукові заходи. Глибокі та поверхневі оперативно-розшукові заходи. Автономні та комплексні оперативно-розшукові заходи.

Оперативно-розшукові заходи, які проводяться за процедурою, передбаченою КПК України:

1) Оперативно-розшукові заходи, які проводяться за ухвалою слідчого судді: а) проникнення та обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи - проводиться згідно з положеннями ст. 267 КПК України (п.7 ст.8 Закону «Про оперативно-розшукову діяльність»); б) аудіо-, відеоконтроль особи - проводиться згідно з положеннями ст. 260 КПК України (п.9 ст.8 Закону «Про оперативно-розшукову діяльність»); в) зняття інформації з електронних комунікаційних мереж - проводиться згідно з положеннями ст.ст. 263, 265 КПК України (п.9 ст.8 Закону «Про оперативно-розшукову діяльність»); г) зняття інформації з електронних інформаційних систем - проводиться згідно з положеннями ст.ст. 264, 265 КПК України (п.9 ст.8 Закону «Про оперативно-розшукову діяльність»); г) накладення арешту кореспонденції, здійснення її огляду та виїмки - проводиться згідно з положеннями ст.ст. 261, 262 КПК України (п.10 ст.8 Закону «Про оперативно-розшукову діяльність»); д) спостереження за особою - проводиться згідно з положеннями ст. 269 КПК України (п.11 ст.8 Закону «Про оперативно-розшукову діяльність»); е) установлення місцезнаходження радіообладнання (радіоелектронного засобу) - проводиться згідно з положеннями ст. 268 КПК України (п. 12 ст.8 Закону «Про оперативно-розшукову діяльність»); е) аудіо-, відеоконтроль місця - проводиться згідно з положеннями ст. 270 КПК України (п.11 ст.8 Закону «Про оперативно-розшукову діяльність»).

2) Оперативно-розшукові заходи, які проводяться за постановою прокурора: а) контрольована поставка - проводиться згідно з положеннями ст. 271 КПК України (п.2 ст.8 Закону «Про оперативно-розшукову діяльність»); б) контрольована закупка - проводиться згідно з положеннями ст. 271 КПК України (п.2 ст.8 Закону «Про оперативно-розшукову діяльність»); в)

оперативна закупка - проводиться згідно з положеннями ст. 271 КПК України (п.2 ст.8 Закону «Про оперативно-розшукову діяльність»); операція з контрольованого вчинення діянь, передбачених ст.ст. 305, 307, 309, 311, 318, 321, 364-1, 365-2, 368, 368-3, 368-4, 369, 369-2 КК України - проводиться згідно з положеннями ст. 271 КПК України (п.7-1 ст.8 Закону «Про оперативно-розшукову діяльність»).

3) Оперативно-розшукові заходи, які можуть здійснюватися як на підставі постанови керівника оперативно-розшукового органу, так і постанови прокурора: виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації - проводиться згідно з положеннями ст. 272 КПК України (п.8 ст.8 Закону «Про оперативно-розшукову діяльність»).

4) Оперативно-розшукові заходи, які здійснюються за рішенням керівника відповідного оперативного підрозділу або його заступника з повідомленням про прийняте рішення прокурора: спостереження за річчю або місцем, яке проводиться згідно з положеннями ст. 269 КПК України (п.11 ст.8 Закону «Про оперативно-розшукову діяльність»);

Оперативно-розшукові заходи, порядок проведення яких не передбачено законом: а) опитування (п. 1 ст. 8 Закону «Про оперативно-розшукову діяльність»); б) наведення довідок (п. 4 ст. 8 Закону «Про оперативно-розшукову діяльність»); в) збір зразків для порівняльного дослідження; г) дослідження предметів та документів; д) оперативне проникнення; е) ототожнення особи; е) оперативний експеримент; ж) обстеження жилих та інших приміщень за згодою їх власників або мешканців (п. 6 ст. 8 Закону «Про оперативно-розшукову діяльність»)

Сприяння громадян здійсненню оперативними підрозділами оперативно-розшукової діяльності (п.п.13-15 ст. 8 Закону «Про оперативно-розшукову діяльність»). Гарантії законності та безпеки осіб під час негласного співробітництва. Види сприяння.

Модуль 3. Підстави та порядок проведення оперативно-розшукової діяльності та окремих оперативно-розшукових заходів, використання їх результатів.

Порядок ведення оперативно-розшукової справи. Підстави проведення оперативно-розшукової діяльності. Порядок заведення оперативно-розшукової справи. Строки ведення оперативно-розшукових справ, порядок їх продовження. Припинення та поновлення обчислення строку ведення оперативно-розшукової справи. Підстави та порядок закриття оперативно-розшукової справи. Порядок отримання дозволу слідчого судді на здійснення заходів, які тимчасово обмежують права людини, та використання отриманої інформації. Структура та зміст клопотання оперативного підрозділу до слідчого судді на отримання дозволу на проведення оперативно-розшукових заходів, які тимчасово обмежують права людини. Дотримання режиму секретності під час проведення оперативно-розшукових заходів.

Використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності. Матеріали оперативно-розшукової діяльності, їх характеристика та види. Основні напрями використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності: як приводи та підстави для початку досудового розслідування; для отримання фактичних даних, які можуть бути доказами у кримінальному провадженні; для попередження, виявлення, припинення і розслідування кримінальних правопорушень, розвідувально-підривних посягань проти України; для розшуку осіб, які вчинили кримінальне правопорушення та осіб, які безвісти зникли; для забезпечення безпеки працівників суду, правоохоронних органів та осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їх сімей та близьких родичів, а також співробітників розвідувальних органів України та їх близьких родичів, осіб, які конфіденційно співробітничали або співробітничали з розвідувальними органами України, та членів їх сімей; для взаємного інформування підрозділів, уповноважених здійснювати оперативно-розшукову діяльність, та інших правоохоронних органів; для інформування державних органів тощо.

Порядок використання результатів оперативно-розшукової діяльності у кримінальному судочинстві. Обов'язок оперативного підрозділу, який здійснює оперативно-розшукову діяльність, у разі виявлення ознак кримінального правопорушення невідкладно направити зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, до відповідного органу досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України. Оформлення результатів оперативно-розшукової діяльності. Прийняття рішення про їх реалізацію. Легалізація оперативно-розшукової інформації та її розсекречування. Порядок передачі матеріалів оперативно-розшукової діяльності органам досудового розслідування. Особливості перевірки і оцінки матеріалів оперативно-розшукової діяльності судом під час судового розгляду. Способи використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності для вирішення завдань кримінального судочинства.

3. ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, КОЛОКВІУМІВ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Поняття та сутність оперативно-розшукової діяльності. (колоквіум)

Питання для обговорення

1. Поняття, сутність та завдання оперативно-розшукової діяльності як специфічного виду державно-правової діяльності.
2. Загальна характеристика основних напрямів оперативно-розшукової діяльності.
3. Співвідношення оперативно-розшукової діяльності з кримінальною процесуальною.
4. Особливості правовідносин в оперативно-розшуковій діяльності.

Тема 2. Загальна характеристика правових основ оперативно-розшукової діяльності та їх класифікація. (колоквіум)

Питання для обговорення

1. Загальна характеристика та класифікація правових основ оперативно-розшукової діяльності.
2. Конституційно-правові основи оперативно-розшукової діяльності.
3. Міжнародно-правові основи оперативно-розшукової діяльності.
4. Інші законодавчі акти, які становлять правову основу оперативно-розшукової діяльності.
5. Практика Європейського суду з прав людини щодо особливих (спеціальних) методів розслідування.

Тема 3. Принципи оперативно-розшукової діяльності. (колоквіум)

Питання для обговорення

1. Поняття та класифікація принципів оперативно-розшукової діяльності.
2. Загальні принципи оперативно-розшукової діяльності.
3. Спеціальні принципи оперативно-розшукової діяльності.

Тема 4. Підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, їх права та обов'язки.

Питання для обговорення

1. Загальна характеристика суб'єктів оперативно-розшукової діяльності.
2. Права та обов'язки підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність.
3. Поняття та види виконавців оперативно-розшукової діяльності.
4. Поняття та види учасників оперативно-розшукової діяльності.
5. Взаємодія оперативних підрозділів між собою та з іншими підрозділами органів правопорядку.
6. Сприяння здійсненню оперативно-розшукової діяльності.
7. Соціальний та правовий захист працівників оперативних підрозділів та осіб, які залучаються до виконання завдань оперативно-розшукової діяльності.

Завдання 1

Директор виробничого підприємства запідозрив, що конкуренти по бізнесу використовують технологію виробництва обладнання, розроблену його фірмою. Він припустив, що хтось із працівників підприємства співробітничав з конкурентами шляхом передавання інформації, яка становить комерційну таємницю. Директор підприємства запросив начальника служби внутрішньої безпеки фірми і запропонував підключити прослуховувальні пристрої до

робочих телефонів працівників підприємства та встановити таке ж обладнання у місцях для куріння та туалетів, щоб мати можливість контролювати спілкування працівників по мобільним телефонам.

Через тиждень начальник відділу внутрішньої безпеки надав директорові інформацію про те, що один із співробітників конструкторського бюро Д. розмовляв по робочому телефону із представником конкуруючої фірми і збирається зустрітися з ним в кафе біля залізничного вокзалу.

Директор підприємства дав доручення простежити за цим працівником і зробити фото, а й, по можливості, записати розмову Д. з представником конкуруючої фірми.

За результатами спостереження начальником були надані фотографії, які підтверджували факт зустрічі. Але записати розмову не вдалося.

Директор підприємства запросив Д. для співбесіди і пред'явив йому фотографії, зроблені в кафе. Д. не заперечував факт зустрічі, але пояснив, що особа з якою він зустрічався, є його однокурсником по інституту і що вони спілкувалися з останнім виключно на особисті теми і питань виробничої діяльності не торкалися.

Директор підприємства під загрозою звільнення запропонував Д. пройти перевірку на поліграфі, але останній відмовився, посилаючись на те, що його ображають безпідставні підозри з боку начальника.

Наступного дня директор подав до відділу поліції заяву про вчинений злочин, додавши до нього фотографії та запис телефонної розмови, отримані службою внутрішньої безпеки виробничого підприємства. На підставі цієї заяви та матеріалів, наданих заявником, того ж дня відомості були внесені до ЄРДР і розпочато досудове розслідування за ознаками злочину, передбаченого ст. 231 КК України (незаконне збирання з метою використання або використання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю), а вранці наступного дня Д. був затриманий в порядку ст. 208 КПК України.

Чи були порушені діями керівництва виробничого підприємства норми діючого законодавства та права і свободи людини? Яке доказове значення

*мають фотографії та звукозапис телефонної розмови, що надані заявником?
Яким чином повинні діяти працівники правоохоронних органів?*

Завдання 2

Співробітнику оперативного підрозділу надійшла інформація від громадянина С. про те, що невстановленою особою незаконно ввозяться на власному автотранспорті з закордону вогнепальна зброя та боєприпаси, які в подальшому ймовірно збуваються на території міста Л. в магазині «Рушниця».

Як має діяти співробітник оперативного підрозділу?. Чи є підстави для проведення оперативно-розшукової діяльності?

Завдання 3

Під час проведення досудового розслідування злочину, передбаченого статтею ч. 4 ст. 187 КК України, слідчий оголосив у розшук підозрюваного П., який діяв у складі злочинного угруповання, однак особи решти співучасників встановити не вдалося. Слідчий направив доручення оперативному підрозділу, в якому просив провести необхідні оперативно-розшукові заходи для встановлення місцезнаходження підозрюваного П., а також виявлення інших осіб, причетних до діяльності організованої злочинної групи, та документування їх зв'язків і отримання доказів причетності до вчинення вказаного злочину.

Чи правомірні дії слідчого? Як має діяти оперативний підрозділ?

Тема 5. Оперативно-розшукові заходи. Їх види та класифікація. (колоквіум)

Питання для обговорення

1. Правові основи проведення оперативно-розшукових заходів.
2. Загальна характеристика, поняття та класифікація оперативно-розшукових заходів.

3. Співвідношення оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій.

4. Загальна характеристика конфіденційного співробітництва.

5. Створення та використання заздалегідь ідентифікованих (помічених) або несправжніх (імітаційних) засобів при здійсненні оперативно-розшукової діяльності.

Тема 6. Оперативно-розшукові заходи, які проводяться за процедурою, передбаченою КПК України.

Питання для обговорення

1. Характеристика оперативно-розшукових заходів, які здійснюються за ухвалою слідчого судді.

2. Гарантії дотримання прав людини, стосовно якої здійснюються оперативно-розшукові заходи, пов'язані із втручанням у приватне спілкування.

3. Характеристика оперативно-розшукових заходів, які проводяться за постановою прокурора.

4. Характеристика оперативно-розшукових заходів, які проводяться за рішенням керівника відповідного оперативного підрозділу або його заступника.

Завдання 4

Співробітник департаменту боротьби з наркозлочинністю Головного управління Національної поліції у Харківській області отримав інформацію, що громадянин Б. займається розповсюдженням наркотичних засобів серед відвідувачів одного з нічних клубів міста. Діючи у межах заведеної оперативно-розшукової справи, увечері вказаний співробітник під видом звичайного відвідувача попросив Б. продати йому 1 грам кокаїну. Б. сказав, що у нього немає наркотиків і взагалі він не займається цим. Однак, співробітник департаменту боротьби з наркозлочинністю сказав, що йому дуже погано і він

вмирає, та запропонував 170 доларів. Б. погодився і сказав, що може принести наркотики наступного вечора.

У визначений час співробітник поліції зустрівся з Б. і той продав йому обіцяну кількість наркотиків. Після передавання Б. грошей за отриману партію наркотиків співробітник департаменту боротьби з наркозлочинністю представився працівником поліції і здійснив затримання Б., після чого склав акт оперативної закупки.

На підставі складеного документу було розпочате кримінальне провадження за ознаками злочину, передбаченого ч. 1 ст. 307 КК України (незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів).

Визначте порядок та підстави проведення оперативної закупки. Надайте правову оцінку дії співробітника департаменту боротьби з наркозлочинністю з точки зору їх законності з урахуванням практики Європейського суду з прав людини.

Завдання 5

До оперативного підрозділу надійшла інформація про причетність громадян Б. та А. до постачання в Україну вибухових речовин. За отриманою інформацією від особи, яка забажала зберегти анонімність, чергова партія вибухових речовин має бути доставлена через пошту у посилках, закомфльованих під консервацію. Зв'язок між Б., А. та постачальниками здійснюється за допомогою повідомлень «Viber» з умовними фразами. Вказані особи вперше потрапили в поле зору правоохоронних органів, раніше робота стосовно них не велася. З метою перевірки інформації та документування злочинної діяльності необхідно організувати документування підготовки до вчинення злочину.

Визначте перелік оперативно-розшукових заходів, які слід провести для документування злочинної діяльності Б. та А., охарактеризуйте порядок їх проведення. З урахуванням порядку проведення оперативно-розшукових заходів вкажіть ким і на підставі рішень яких посадових осіб мають проводитись ці заходи, які документи необхідно скласти.

Завдання 6

Проаналізуйте рішення Європейського суду з прав людини у справах «Akbay and Others v. Germany», «Bannikova v. Russia», «Matanović v. Croatia», «Ramanauskas v. Lithuania», «Ludi v. Switzerland», «Teixeira de Castro v. Portugal», «Vanyan v. Russia».

У чому полягає суть кожного з цих рішень ЄСПЛ та позиції Суду. Які дії працівників правоохоронних органів становлять порушення Конвенції у зв'язку із провокацією вчинення злочину? Які критерії застосовує ЄСПЛ для відмежування провокації вчинення злочину від законної діяльності правоохоронних органів з його контролю та у чому полягає їх сутність?

Тема 7. Оперативно-розшукові заходи, порядок проведення яких не передбачено законом.

(колоквіум)

Питання для обговорення

1. Загальна характеристика оперативно-розшукових заходів, порядок проведення яких не передбачено законом.
2. Сутність та умови проведення оперативно-розшукових заходів, порядок проведення яких не передбачено законом.

Тема 8. Порядок ведення оперативно-розшукової справи.

Питання для обговорення

1. Підстави проведення оперативно-розшукової діяльності.
2. Порядок заведення оперативно-розшукової справи.
3. Строки ведення оперативно-розшукових справ, порядок їх обчислення та продовження.
4. Підстави та порядок закриття оперативно-розшукової справи.

Завдання 7

Інспектор К., здійснюючи планову перевірку крамниці, звернувся до власника з пропозицією внести до акту перевірки незначні порушення, внаслідок чого штрафні санкції складатимуть біля 400 гривень, при умові, що власник крамниці у подальшому передасть К. неправомірну вигоду у вигляді грошових коштів у сумі 10 000 гривень. Крім того, в телефонній розмові К. наголосив власнику крамниці, що у разі несплати йому неправомірної вигоди, вказаний об'єкт господарювання буде у подальшому неодноразово перевірятися інспекцією з питань захисту прав споживачів. Власник крамниці погодився та призначив зустріч інспектору К. на 15.05.2021 р.

14.05.2021 р. власник крамниці звернувся із заявою про вчинене кримінальне правопорушення щодо нього. На підставі обставин, викладених в заяві керівником оперативного підрозділу було заведено оперативно-розшукову справу.

15.05.2021 р. інспектор К. зателефонував власнику крамниці та домовився про зустріч для передачі неправомірної вигоди. Телефона розмова була зафіксована та оформлена протоколом аудіо контролю особи. Під час передачі грошей інспектора було затримано працівниками оперативного підрозділу. Вказані дії були оформлені протоколом контрольованого вчинення корупційного діяння. На підставі отриманих даних, працівником оперативного

підрозділу були внесені відомості до ЄРДР та розпочате досудове розслідування.

Охарактеризуйте підстави проведення оперативно-розшукової діяльності. Оцініть дії співробітників оперативного підрозділу. Яке юридичне значення протоколу аудіо контролю особи та протоколу контрольованого вчинення корупційного діяння?

2) Той саме випадок, але власник крамниці звернувся із заявою про те, що зі слів власників інших крамниць йому стало відомо, що інспектор систематично під час проведення перевірок вимагає надання йому неправомірної вигоди.

Завдання 8

Оперативним підрозділом отримано інформацію, що громадяни С. та Н., ймовірно, займаються незаконним переміщенням через митний кордон України наркотичних засобів. Для зв'язку вони використовують мобільні телефони, розмови здійснюють з використанням умовностей та конспірації.

Охарактеризуйте порядок заведення та строків ведення оперативно-розшукової справи щодо вказаних осіб. Які оперативно-розшукові заходи, на Ваш погляд, необхідно провести в межах даної оперативно-розшукової справи?

Завдання 9

Управлінням карного розшуку Головного управління Національної поліції в Харківській області від конфіденційних джерел отримано інформацію про участь громадянина К., який є членом злочинного угруповання, у підготовці до вчинення розбійного нападу на інкасаторський автомобіль. На підставі зазначених відомостей було заведено оперативно-розшукову справу, в межах якої задокументовано підготовку та вчинення замаху на вчинення злочину, передбаченого ч. 4 ст. 187 КК України. Завдяки діям оперативного підрозділу вдалося припинити злочин та затримати громадянина К. разом з іншими співучасниками. На підставі отриманих матеріалів було розпочате

кримінальне провадження, по завершенню якого обвинувальний акт направлено до суду. Матеріали, отримані під час проведення оперативно-розшукових заходів у межах оперативно-розшукової справи, покладено в основу обвинувачення.

В суді захисник К. заявив клопотання про визнання зазначених матеріалів недопустимими. Свої вимоги він аргументував тим, що відповідно до ч. 1 ст. 6 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» підставами для проведення ОРД наявність достатньої інформації, одержаної в установленому законом порядку, що потребує перевірки за допомогою оперативно-розшукових заходів і засобів, про злочини, що готуються та осіб, які готують вчинення злочину. Згідно з ч. 2 ст. 7 цього ж Закону у разі виявлення ознак злочину оперативний підрозділ, який здійснює оперативно-розшукову діяльність, зобов'язаний невідкладно направити зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, до відповідного органу досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України.

Оскільки на момент отримання оперативним підрозділом інформації про ознаки готування до розбійного нападу було відомо про участь К. до злочинної організації, тобто наявні ознаки закінченого злочину, передбаченого ст. 255 КК України, всі матеріали повинні були бути передані до органу досудового розслідування для початку кримінального провадження. Отже заведення оперативно-розшукової справи було незаконним, а отримані матеріали повинні бути визнані недопустимими.

Дайте правову оцінку ситуації. Яке рішення має прийняти суд?

Тема 9. Підстави та порядок проведення оперативно-розшукових заходів, які потребують судового контролю.

Питання для обговорення

1. Підстави проведення оперативно-розшукових заходів, які потребують судового контролю.
2. Порядок отримання дозволу слідчого судді на здійснення заходів, які тимчасово обмежують права людини.
3. Структура та зміст клопотання оперативного підрозділу до слідчого судді щодо отримання дозволу на проведення оперативно-розшукових заходів, які тимчасово обмежують права людини.
4. Дотримання режиму секретності під час проведення оперативно-розшукових заходів.

Завдання 10

Громадянин Ф., вступивши в попередню змову зі своєю родичкою І., спланував організувати канал переправлення зброї та вибухових речовин на територію міста К. з використанням відправлень УДППЗ «Укрпошта».

З метою перевірки отриманої інформації і документування факту готування до вчинення злочину, передбаченого ч. 1 ст. 263 КК України, заведено ОРС.

В ході роботи за ОРС отримано дозвіл на накладення арешту, огляд та виїмку кореспонденції. В результаті цього ОРЗ у цеху обробки пошти під час сортування посилок, у відправленні з території міста Л. були виявлені чотири ручні гранати (три – РГД-5 та одна Ф-1), а також три запали УЗРГМ-2, які були загорнуті в камуфльовану куртку.

Визначте в якому порядку має перевірятися отримана інформація – в порядку кримінального провадження чи оперативно-розшукової діяльності. Якщо в порядку оперативно-розшукової діяльності, визначте момент, коли оперативний підрозділ повинен направити зібрані матеріали до органу досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування?

Завдання 11

До ГУ Національної поліції в Н. області із запитом про надання інформації звернувся Петренко П.П.

У вказаному запиті заявник, зокрема, зазначив, що стосовно нього розпочато кримінальне провадження за ознаками кримінального правопорушення (злочину), передбаченого ч. 2 ст. 368 КК України, відомості про яке внесені до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Із матеріалів кримінального провадження заявнику стало відомо, що приводом для внесення до ЄРДР стали фактичні дані про протиправну діяльність, отримані під час здійснення оперативно-розшукової діяльності в ОРС №1931 від 01.09.2016.

У запиті також зазначено, що відповідно до довідки Апеляційного суду та листа МВС в рамках оперативно-розшукової справи № 1931 від 01.09.2016 щодо нього проводились оперативно-розшукові заходи, які, зокрема, були пов'язані із тимчасовим обмеженням його прав як фізичної особи.

З урахування викладеного, в порядку Закону України «Про доступ до публічної інформації» заявник вимагає від ГУ Національної поліції в Н. області надати наступні відомості: *ким, яким чином та з якою метою збиралась щодо нього інформація у рамках оперативно-розшукової справи № 1931 від 01.09.2016 р., а також надати інформацію щодо підстав заведення зазначеної вище оперативно-розшукової справи.*

Крім того, на підставі п. 2 ч. 1 ст. 10 Закону України «Про доступ до публічної інформації» надати доступ шляхом виготовлення копій документів до всієї інформації, що збиралась про нього у рамках зазначеної вище оперативно-розшукової справи та зберігається у її матеріалах.

Яким чином та в які строки належить розглянути запит? Підготуйте проект відповіді заявнику за результатами розгляду вказаного запиту.

Завдання 12

01 числа поточного місяця до Управління Служби безпеки України в Н. області надійшов запит народного депутата України Г., у якому він повідомив, що до нього звернувся громадянин Гурдін В.В. із заявою про чисельні порушення кримінального процесуального та оперативно-розшукового законодавства з боку співробітників управління СБ України в Н. області.

Із вказаного звернення вбачається, що стосовно зазначеного громадянина УСБУ в Н. області незаконно здійснювалась оперативно-розшукова діяльність із застосуванням оперативно-розшукових заходів, що тимчасово обмежують права громадян. За результатами вказаної діяльності щодо нього, як стверджує заявник, сфабриковано кримінальне провадження за ознаками злочину, передбаченого ч.4 ст.321 КК України. В ході досудового розслідування співробітниками УСБУ в Н. області проведені обшуки за місцем його мешкання, в садовому будинку, двох гаражах тощо. Під час обшуків незаконно вилучено спортивне харчування, лікарські засоби на суму понад 100 тис. доларів США, а також грошові кошти в сумі близько 1 млн. гривень. Органом досудового розслідування стосовно Гурдіна В.В. обрано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою.

Беручи до уваги викладене, керуючись статтею 15 Закону України «Про статус народного депутата України», народний депутат України попросив надати йому інформацію щодо: заведення стосовно Гурдіна В.В. оперативно-розшукової справи. Якщо так, просив повідомити, ким само з працівників УСБУ в області вона заводилась, номер та дату заведення; проведення у вказаній ОРС стосовно Гурдіна В.В. оперативно-розшукових заходів, які обмежують конституційні права людини, їх виду, терміну проведення, надання слідчим суддею дозволу на їх проведення (вказавши реєстраційні номери ухвал суду, дату надання дозволів та прізвища суддів, що їх надавали), наявності в отриманих матеріалах відомостей, які свідчать про ознаки злочину в діях Гурдіна В.В.

Складіть проект обґрунтованої відповіді на запит народного депутата України.

**Тема 10. Використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності.
(колоквіум)**

Питання для обговорення

1. Загальна характеристика напрямів використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності.
2. Використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності як приводів і підстав для початку досудового розслідування.
3. Особливості використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності для вирішення завдань кримінального судочинства.
4. Використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності для забезпечення безпеки працівників суду, правоохоронних органів та осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їх сімей та близьких родичів, а також співробітників розвідувальних органів України та їх близьких родичів, осіб, які конфіденційно співробітничали або співробітничали з розвідувальними органами України, та членів їх сімей.

**4. ПОТОЧНИЙ ТА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ,
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ**

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Правові основи оперативно-розшукової діяльності» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне/письмове опитування, експрес-опитування, вирішення практичних завдань, участь у розробці кейсу, підготовка презентації, есе, реферату тощо. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні поточного матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквіуму.

Обов'язковою формою самостійної роботи студентів є підготовка підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту підсумкової письмової роботи – 20 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль	Підсумкова оцінка знань (диференційований залік)
-------------------	--

Модуль № 1		Модуль № 2		Модуль № 3		Самостійна робота студентів	
п/з	Колоквіум	/з	Колоквіум	/з	Колоквіум		
max 20	max 10	max 15	max 10	max 15	max 10	max 20	max 100

Критерії оцінювання результатів навчання:

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум	Max 10	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок.
		Задовільний рівень засвоєння

	5	матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Індивідуальна підсумкова письмова робота	Max 20	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота не містить методологічних помилок, є посилання на джерела та власні висновки. При захисті продемонстровані глибокі знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	15	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. Робота містить незначні методологічні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
	10	Робота оформлена відповідно до вимог кафедри, але з незначними помилками. Робота містить методологічні та змістовні помилки, є посилання на джерела, є власні висновки. При захисті продемонстровані достатні знання теми, але виникли проблеми з аргументації окремих понять та

		суджень у роботі, доведеність висновків.
	5	<p>Робота оформлена з помилками та порушеннями кафедральних вимог щодо форми роботи.</p> <p>Робота містить методологічні та змістовні помилки, використано недостатню кількість джерел для обґрунтування дослідження та висновків.</p> <p>При захисті виникли труднощі щодо розкриття змісту теми, наведення аргументів стосовно окремих положень роботи та обґрунтованості і доведеності висновків.</p>
	Min 0	<p>Робота оформлена неналежним чином, без посилання на джерела та містить методологічні помилки.</p> <p>При захисті автор роботи не може продемонструвати знання з обраної теми, навести аргументацію понять та здійснити аналіз інформації.</p> <p>Робота виконана з порушенням вимог академічної доброчесності.</p>
Диференційований залік	100	<p>1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах і концепціях навчальної дисципліни.</p> <p>2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою.</p>

зараховано		3. Здатність до самостійного поповнення знань з навчальної дисципліни й використання отриманих знань у практичній роботі.
	90	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	85	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих помилок. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	75	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки й суттєві неузгодженості у відповіді на запитання за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.

	70	<p>1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.</p> <p>2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою.</p> <p>3. Помилки у відповіді на заліку за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.</p>
	60	<p>1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Наявність помилок у відповіді на питання на заліку.</p>
не зараховано	55	<p>1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.</p>

СПИСОК ДЖЕРЕД

Нормативно-правові акти

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р.
URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
2. Конституція України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
4. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>.
5. Про Вищий антикорупційний суд: Закон України від 07.06.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19#Text>.
6. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>.
7. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.
8. Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text>.
9. Про Бюро економічної безпеки України: Закон України від 28.01.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20#Text>.
10. Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 12.11.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19#Text>.
11. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14.10.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text>.
12. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>.
13. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.
14. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23.12.1993 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12#Text>.
15. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Закон України від 23.12.1993 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3782-12#Text>.

16. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30.06.1993 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12#Text>.

17. Про протидію торгівлі людьми: Закон України від 20.09.2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3739-17#Text>.

18. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними: Закон України від 15.02.1995 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/62/95-вр#Text>.

19. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20.03.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text>.

20. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12#Text>.

21. Про телекомунікації: Закон України від 18.11.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1280-15#Text>.

22. Про поштовий зв'язок: Закон України від 04.11.2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2759-14#Text>.

23. Про правовий статус осіб, зниклих безвісти: Закон України від 12.07.2018 № 2505-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2505-19>

24. Про затвердження Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: Наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1687/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12#Text>.

25. Про затвердження Зводу відомостей, що становлять державну таємницю: Наказ Центрального управління Служби безпеки України від 23 грудня 2020 року № 383. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0052-21#n7>.

26. Про затвердження Положення про організацію діяльності підрозділів дізнання органів Національної поліції України: Наказ Міністерства внутрішніх

справ України від 20 травня 2020 року № 405. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0491-20#Text>.

27. Інструкція з організації діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України, затверджена наказом Міністерства внутрішніх справ України від 06.07.2017 № 570. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0919-17#Text>.

28. Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затверджена наказом Міністерства внутрішніх справ України від 07.07.2017 № 575. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>.

29. Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 06.07.2017 № 570. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17#Text>.

Література

Основна література

1. Багрій М. В., Луцик В. В. Процесуальні аспекти негласного отримання інформації : вітчизняний та зарубіжний досвід : монографія. Харків : Право, 2017. 376 с.

2. Використання практики Європейського суду з прав людини у кримінальному провадженні : навчально-практичний компендіум / І.В. Гловюк, М.М. Стоянов, В.А. Завтур. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 420 с.

3. Галаган В.І., Шум В.В. Процесуальний порядок накладення арешту на кореспонденцію у кримінальному провадженні України : монографія. Київ, 2017. 168 с.

4. Грошевий Ю.М., Фомін С.Б. Кримінально-процесуальне доказування та оперативно-розшукова діяльність: Навч. посіб. Харків: Право, 2009. 106 с.

5. Кримінальний процес : підручник / О. В. Капліна, О. Г. Шило, В. М. Трофименко та ін.; за заг. ред. О. В. Капліної, О. Г. Шило. Харків: Право, 2019. 584 с.

7. Негласні слідчі (розшукові) дії та використання результатів оперативно-розшукової діяльності у кримінальному провадженні: навч.-практич. посіб. Кудінов С. С., Шехавцов Р. М., Дроздов О. М., Гриненко С. О. 3-є видання, розшир. й доповн. Харків : «Оберіг», 2018. 540 с.

6. Основи оперативно-розшукової діяльності / уклад. С.В. Албул, С.В. Андрусенко, Р.В. Мукоїда, Д.О. Ноздрін; за заг. ред. С.В. Албула. Одеса : ОДУВС, 2016. 300 с. (Серія: Теорія і практика ОРД)

7. Полюхович О.І. Судовий контроль при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2017. 231 с. URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/13450>.

8. Соколов О.В. Виконання оперативними підрозділами доручень слідчого, прокурора про проведення негласних слідчих (розшукових) дій: монографія. Наук. ред. О.Г. Шило. Харків, 2019. 256 с.

9. Удовенко Ж.В. Процесуальні гарантії забезпечення права на невтручання в особисте і сімейне життя у кримінальному провадженні. Київ: «Центр учбової літератури», 2021. 523 с.

10. Шинкаренко І.Р., Шинкаренко І.О., Кириченко О.В. Правові та організаційні основи здійснення оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій підрозділами кримінальної поліції (структурно-логічні схеми): Навч. посіб. Дніпропетровськ : ДДУВС, 2016. 224 с.

Додаткова література

1. Бущенко А., Сапожнікова О., Шинкаренко О. «Precedent UA – 2015». Київ: КВІЦ, 2015. 412 с.: іл.

2. Молдован В.В., Молдован А.В. Слідчі (розшукові) дії: Навчально-практичний посіб. К.: Алерта, 2019. 310 с.

3. Негласні слідчі (розшукові) дії: наук.-практ. посіб. / А.В. Столітній, Ю.Г. Севрук, О.В. Геселев, С.Д. Нестеренко. Видання друге, доп., доопрац. Київ: Норма права, 2021. 336 с.

4. Панова А.В. Визнання доказів недопустимими у кримінальному провадженні. Харків: Право, 2017. 240 с.

5. Погорецький М. А. Функціональне призначення оперативно-розшукової діяльності у кримінальному процесі : монографія. Харків : Арсіс, 2007. 576 с.

6. Тагієв С. Р. Негласні слідчі (розшукові) дії у кримінальному судочинстві України : монографія. Київ: ВД «Дакор», 2015. 440 с.

7. Теорія і практика забезпечення конституційних прав та свобод громадян при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій : монографія / Н.О. Гольдберг та ін.; за заг. ред. С.Р. Тагієва та В.В. Шендрика. Чернігів: Десна Поліграф, 2017. 335 с.